

Atez ateko hondakin bilketa

Hamar gezur handien rankinga

Gipuzkoako ia 300.000 biztanlek atez ate bereiziko dituzte euren hondakinak 2013tik aurrera, 34 udalerritan sistema hori ezartzea erabaki baitute. Atez atekoaren inguruko galdera mordoa dator kio herritarrari, aldaketa oro gertatzen denean bezala, eta badago zalantza handiak dituenik. Ea kronika umoretsu honekin gauza batzuk argitzen ditugun.

URKO APAOLAZA

%80A BIRZIKLATZEN dugunok, asperduratik barregurara pasatu gara errausketa-zaleek atez ateko hondakin bilketaren kontra jaurtitzen dituzten argudioak entzutean. Gipuzkoako 34 udalerritan jarriko dute martxan eta jadanik horietako batzuetan hasi da ohiko bonbardaketa mediatikoa. Hernanin badira ia bi urte hasi ginela, eta esperientzia horretaz baliaturik, ranking moduko bat egitea otu zait, gure kubotan oraingino anakondarik ez dela agertu erakusteko. Jaunandreak, hemen dituzue atez atekoaz esaten diren hamar gezur handienak:

1- Zikina da. Hori dioenak ez du inoiz bere etxeko komuna garbitu, ez ditu bazkaritako ontziak garbitzen. Organikoa-arentzako kuboa norberarena da, hala ulertzen dugu, eta platerak, komun-zuloa edo leihok garbitzen diren moduan garbitzen dugu gure kuboa.

2- Kiratsa dario. Gezurra borobila. Organikoari ez dio zertan denborarik eman behar usainik botatzeko, maiztasunez jasotzen delako. Dena den, badaude trukoak epe luzeagotan usainik ez agertzeko, arrain-hondakinak sukaldako-paperarekin biltzea eta abar. Paperak, plastikoak eta janariak poltsa itxi batean nahas-

Organikoa jasotzeko kuboa-ren parodia Usurbilen.

tuta jartzen badira, orduan bai, orduan usaina azkar zabaltzen da, usteltzea bizkorragoa delako oxigenorik gabe. Atez atekoak hori saihesten du hein batean. Gainera, zaborrak zabor izateari uzten dio bereizita jasotzen den unetik.

3- Ezin izango dut arrainik erosi! Lasai. Lehendabizi lasaitu. Eta gero irakurri aurreko erantzuna. Legatza saltsan da nire espezialitatea!

4- Ez da eroso. Jakina, eta txamarra eta botak jantzita euripean ibili behar izatea kontenedorea dagoen tokiraino, oso eroso da. Kontenedoreko tapa astun eta zikina (hori bai zikina!) altxatzean hainbat egunez usteltzen egon den zaborraren (hori bai zaborra!) parfumea usaintzea, oso atsegina da. Atez atekoa egiten dugunok etxeko zapatilatan jaisten dugu “basura”, aitaren batean.

5- Gure auzoko blokeetan nola egingo da ba? Hernaniko kaxkoan egiten bada, edozein tokitan egin liteke. Bi urteren buruan behin bakarrik utzi digute guri kuboa jaso gabe, 2011ko azaroko uholde handiak izan zirenean. Atez ateko bilketak herri txikietarako baino ez duela balio sinetsarazi nahi izan dute errausketa-zaleek. Baina sistema malgua da eta edozein tokitan egin liteke: ordutegiak moldatuz, espazio fisikoak egokituz, garrario sistema samurragoak erabiliz... Hiri ugaritan biltzen dira hondakinak atez ate eredu ezberdinak erabiliz (Bruselan, San Frantziskon, Sidneyn...) eta biztanle dentsitate handiko herri askotan ere bai. Adibidez, Kataluniako Canet de Mar-en 2.400 biztanle bizi dira kilometro koadroko, Donostialdeko bikoitza, eta Espainiako Ingurumen

2013: urte mugarrria Zero Zabor biderantz

Joan den astean azaldu zuten Gipuzkoako 34 udalerririk atez ateko hondakin bilketarekin hasteko asmoa dutela. Tartean dira Arrasate, Tolosa, Zarautz eta Bergara gisako herri handiak. Lehenik udal plenotan hartuko dute erabakia. Legorretan jada onartu da, eta testu hau idazteko unean Villabona, Zizurkil, Segura, Lezo eta Zestoan onartzeak ziren. Ekaina bitartean udaletako pleno guztietan eztabaidatu eta bozkatuko da. Bilduk agintzen du horietan gehiengo osoz, eta ez dute arazorik izango ekimena aurrera ateratzeko.

Ondoren sistema ezartzeko prozesua hasiko da, Debagoiengan, esaterako, oso aurreraturik dute hondakinen kudeaketa plangintza, eta apirilera bukatuta izatea espero dute. 34 udaletako aurreikuspenen arabera, 2013an herri guztietan egon behar luke atez ateko sistemak martxan.

Bilduk azaldu du parte hartzea izango dela ardatza eta herritarren ekarpenak jasoko dituztela. Helburu zehatza dauka ekimenak: hondakinen arazoari ahalik eta gehien gutxituz, berrerabiliz eta birziklatuz aterabidea ematea.

ministerioak sari bat eman zion hondakinak *porta a porta* jasotzen izandako emaitzengatik!

6- Inposizioa da. Izatekotan, Europako araudiak inposatzen du, organiko guztia berezita jaso behar dela baitio. Antolatuko al zenuke herrian erreferendumik pixa kalean egitea baimentzeko? Semaforogoria saltatzea zilegi al da? Zergatik inposatzen zaio herritarri zaborra kontenedoreetara botatzea... eta etxeko leihotik bota nahi badu? Bere zaborra da, ezta? Kutsatzeko eskubiderik ez dugu, gure ondorengoen biziaz ari garelako.

7- Garestia da. Ez bost kontenedoreko sistema baino garestiago. Biltzea garestiago da lan-esku gehiago behar delako (lanpostu gehiago ere bai); baina birziklatzen dena askoz gehiago denez, eta zabortegira (edo balizko errauskailura) botatzen dena askoz gutxiago, diru iturri oparoa bihurtzen da eta konpentsatzen du. Hernanin, Udalak azaldu zuenez, hilero 47.000 euro aurrezten dira zabortegira askoz tona gutxiago botatzen direlako. Badakizu zenbat gastatuko den errauskailuarekin? Iturri batzuen arabera 1.000 milioi euro!

8- Organiko gehiegi bilduko da. Hori da Gipuzkoako politikariren baten ahotik entzun duguna. Organiko asko biltzea ez da txarra, organiko hori ezin konpostatzea da txarra. Azpeitiko Lapatzeko konpostatze plantan bere gaitasunaren bikoitza jasotzen dute unean. Alternatiba

moduan Nafarroara eta Lapurdira eramango du Gipuzkoako Aldundiak oraingoz materia organiko hori. Gipuzkoako hondakinen planak hiru konpostatze planta aurreikusten ditu, baina errausketa-zaleen interesak medio, bat besterik ez da egin. Dena den, Debagoiengo Mankomunitateak udaberrirako beste konpostatze planta bat irekitzea espero du. Konpostatze planta bat irekitzea errauskailu bat egitea baino berrehun aldiz merkeago da.

Eta zertarako nahi dugu hainbeste konpost? Galdetuko du baten batek. Hobe konposta zaborra baino. Konpostak erabilera ugari ditu, ez bakarrik lorategitarako, gure mendi ihartuak biziberritzeko ere bai. Jose Miguel Edeso EHUKo irakasleak ikerketa egin du eta pinuditako lurra berreskuratzeko ezin egokiagoa dela dio.

9- Errauskailua berdin-berdin beharko da. Gezurra borobil-borobil-borobila. Atez atekoarekin %85etik gora ere birziklatu daiteke (Antzuolan %90 birziklatzen dute). Geratzen den apurra, hondakin "inertea" da (kutsatzen ez duena) eta ez legoke arazorik edozein tokitan

Zertarako nahi dugu hainbeste konpost? Galdetuko du baten batek. Gure mendi ihartuak biziberritzeko, adibidez. Hobe konposta zaborra baino

biltzeko, erraustu behar izan gabe, obretako lurra harrobiak berreskuratzeko biltzen den bezalaxe. Dena den, horrela hasita, ez da egia errauskailuarekin zabortegien aroa amaitzen denik: errauskailutik ateratako eskoriak eta errauts toxikoak zabortegi batean bildu beharko dira (hondakinen planak iradokitzen du Mutiloako Luper zabortegira eramanez litezkeela materia kutsagarri horiek), eta askoz arriskutsuagoa izango da.

10- Begira, begira... nola dauden atez atekoa egiten den herrietan. Bai, esaten dute Hernanin arratointamoi batzuek mutiko bat eraso zutela kuboa hartzera zihoanean. Eta txotx denboraldia bertan beharra geratu omen da jenderik ez datorrelako. Eta zabormendiak ei daude lehen parkeak zeuden tokian. Eta... ring-ring! Esnatu!

Amaitzeko ohar bat kontu honekin hasi berri diren 34 udalerritako lagunentzat. Normalean, atez atekoa ezarri baino hilabete batzuk lehenago eta beranduago, fenomeno paranormal bat gertatzen da. Alderdi batzuetako zinegotzietan halako gaitz arraro batek jotzen die, *gutunitis*-a edo *prentsa-obarritis*-a dei diezaiokegu. Hauteskundeak gertu daudenean ere eman liteke eta herritarren umorean eragin dezake. Beraz, pazientzia. Animo eta ongi etorri selektiboen mundura! ■

argia.com

Urko Apaolazaren blogean loturak eta irakurleen iruzkinak

